

In 2021 schreef historicus en Oost-Europakenner Jos van Dooren een bijdrage naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de – heel kortstondige – socialistische republiek Georgië (1918-1921). Kortstondig, want op 15 februari 1921 vielen eenheden van het Sovjetleger de jonge republiek binnen. Omdat er nog veel bijdragen in de rij stonden en de auteur het artikel nog wat wilde herwerken, werd de publicatie verschoven naar dit juninummer. Intussen begon de oorlog van Rusland met Oekraïne. De parallel met Georgië ligt voor de hand. ‘Veel Georgiërs vragen zich niet af óf de Russische troepen komen, maar wanneer. Zij zijn ervan overtuigd dat de geschiedenis zich blijft herhalen. Zij zijn bang om opnieuw hun onafhankelijkheid te verliezen zoals honderd jaar geleden’, aldus van Dooren.

In zijn bijdrage lees je hoe de Georgiërs honderd jaar geleden die onafhankelijkheid invulden, en een democratisch en socialistisch alternatief voor het bolsjewistische Rusland probeerden in te voeren. De auteur focust op de fascinatie van de Belgische socialisten voor dat ‘experiment’: in die periode verschenen namelijk honderden artikels en berichten over Georgië in de Belgische socialistische kranten. De unanieme erkenning van de Onafhankelijke Democratische Republiek Georgië door de Tweede Internationale of Socialistische Arbeidersinternationale bevestigde de legitimiteit van het land. Onder impuls van Camille Huysmans, die toen secretaris was van de Internationale, werd een ‘studiebezoek’ georganiseerd met een internationale delegatie. De Tweede Internationale probeerde in die jaren invloed uit te oefenen op de werkzaamheden van de Volkenbond en de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO). De onderzoeksmis­sie naar Georgië was dan ook bedoeld om de interventies in de Volkenbond en de IAO te baseren op concrete feiten. In een interview verwoordde Huysmans het als volgt:

‘Georgië is het eerste land waar het socialisme, naar onze inzichten en opvattingen in tegenstelling met het Bolsjevisme van de theorie in de praktijk omgezet worden [sic].’ Het archief van Huysmans, dat in Amsab-
ISG wordt bewaard, bevat prachtige foto’s van die missie. Door toedoen van collectie-medewerker Rita Calcoen kwam het trouwens tot een heel interessante uitwisseling van foto’s en archiefmateriaal tussen Amsab-
ISG en het Nationaal Archief van Georgië.¹ De Georgische collega’s werkten ook mee aan de beeldredactie voor deze bijdrage. Voor hen is het belangrijk dat de onafhankelijke republiek niet uit de geschiedenis wordt geschrapt en ook buiten Georgië verder wordt bestudeerd.

In het tweede artikel stelt Eric Torrekens zich de vraag waarom de Tweede Internationale er aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog niet in geslaagd is een verenigd pacifistisch front te vormen tegen de oplopende internationale spanningen en de bijbehorende oorlogsretoriek. Geen nieuwe vraagstelling uiteraard, maar interessant is hoe de auteur op basis van uiteenlopende bronnen en publicaties een eigen parcours aflegt om de context te reconstrueren. Ook zijn eindbeschouwing is relevant, zeker in de huidige gespannen geopolitieke context. Hij erkent het failliet van de Tweede Internationale, maar nuanceert ook: ‘Tegelijk moet erkend worden dat de talrijke buitenparlementaire pacifistische acties, die in gang werden gezet sedert het congres van Bazel, aan vele honderdduizenden gewone werkmensen de kans hebben gegeven om hun afschuw uit te spreken tegenover de moderne oorlogvoering. Deze mensen heb-

ben in ieder geval een poging ondernomen om de slachting van de Eerste Wereldoorlog af te wenden.’

Of hoe we niet mogen ophouden tegen de stroom op te roeien.

En dan is er Marc Constandt, die in elk zomernummer een nieuw aspect van het o zo rijke kusterfgoed in de kijker zet. Dit jaar schrijft hij over het fenomeen van de badcabine. Oorspronkelijk bedoeld om het badritueel zo zedig mogelijk te laten verlopen, groeide de strandcabine uit tot een van de symbolen van het kustlandschap. Benieuwd welk kustmuseum nu eindelijk eens alle erfgoedverhalen die Constandt de laatste jaren in *Brood & Rozen* bracht, samenbundelt in een tentoonstelling. Succes ongetwijfeld gegarandeerd.

In de rubriek Boeken volgt ten slotte een recensie die wat afwijkt van het gewone format. Omdat ze behoorlijk uitvoerig is, maar vooral omdat ze eerder moet worden gelezen als een repliek op vorige recensies van *Hendrik de Man. Een man met een plan* van de auteur Jan Willem Stutje. De titel van de recensie maakt al veel duidelijk: *Van de biografie naar de biofictie?* We boden Jan Willem Stutje de mogelijkheid om in dit zelfde nummer te reageren, maar hij verkoos niet op de repliek in te gaan. Aan de lezer om te oordelen ...

Paule Verbruggen

¹ Rita CALCOEN, Camille Huysmans op missie in Georgië. In: *Brood & Rozen*, (2011)2, pp. 64-77.